

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Практика навчальна: асистентська»
(назва навчальної дисципліни)

з підготовки здобувачів

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	03 Гуманітарні науки <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	035 Філологія <i>(код і назва)</i>
Освітня програма	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська <i>(назва)</i>

Полтава 2021

Розробник (-и)/укладачі програми:

Сухачова Наталія Сергіївна, к. філол. н., доцент
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада НПП)

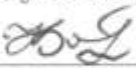
Король Тетяна Григорівна, к. пед. н., доцент
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада НПП)

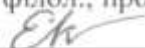
Рецензенти програми:

Воскобойник В. І. к. філол. н., доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада НПП, місце роботи)

Костенко В. Г., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Української медичної стоматологічної академії
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада НПП, місце роботи)

Програму навчальної дисципліни «Практика навчальна: асистентська» обговорено і схвалено на засіданні кафедри української, іноземних мов та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Н. М. Бобух
(підпис)
31 серпня 2021 р.

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми
035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
д. філол., професор

О. І. Кобзар

АНОТАЦІЯ

Програма навчальної дисципліни «Практика навчальна: асистентська» призначена для підготовки фахівців спеціальності 035 «Філологія» освітньої програми 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Її метою є вдосконалення необхідних для магістрантів практичних навичок і вмінь викладання у вищій школі, здатності застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці під час викладання перекладознавчих дисциплін; формування позитивного ставлення до педагогічної діяльності.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти мають можливість спостерігати за індивідуальним стилем викладання досвідчених викладачів, спробувати нові методи та прийоми роботи в студентській аудиторії, а також дізнатися про можливості використання новітніх інформаційних технологій в процесі підготовки перекладачів у закладі вищої освіти.

АННОТАЦИЯ

Программа учебной дисциплины «Практика учебная: ассистентская» предназначена для подготовки специалистов по специальности 035 «Филология» образовательной программы 035.041 «Германские языки и литературы (перевод включительно), первый – английский». Ее целью является совершенствование необходимых для магистрантов практических навыков и умений преподавания в высшей школе, готовности применять теоретические знания в практике преподавания переводоведческих дисциплин; формирование положительного отношения к педагогической деятельности.

Во время прохождения практики студенты имеют возможность наблюдать за индивидуальным стилем преподавания опытных преподавателей, попробовать на практике новые методы и приемы работы в студенческой аудитории, а также узнать о возможностях использования современных информационных технологий в процессе подготовки переводчиков в вузе.

ANNOTATION

The curriculum of the course “Educational (assistant) practice” is designed to train students of specialty 035 “Philology” of the educational program 035.041 “Philology (Germanic Languages and Literatures (including translation), first language is English)”. The purpose of the practice is to improve the students’ essential practical skills of teaching in higher educational establishments, their capacity to implement the acquired theoretical knowledge into daily teaching practice; to form a positive attitude to pedagogical activity.

During the practice, the students have an opportunity to observe the individual teaching style of the experienced teachers, to put into practice new training methods and techniques, as well as to learn about the possibilities of using up-to-date information technologies in the process of teaching future translators in higher educational establishments.

Вступ

Практика навчальна: асистентська здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти 1 курсу спеціальності 035 «Філологія» освітньої програми 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» є невід’ємним складником професійної підготовки майбутніх фахівців. Практика проводиться в умовах, максимально наближених до реальних майбутньої професійної діяльності. Практика навчальна: асистентська дозволяє магістрантам детальніше ознайомитися з системою теоретичної та практичної підготовки філологів в університеті та спробувати себе в ролі викладача закладу вищої освіти.

Предметом практики навчальної: асистентської є теоретико-методологічні й методичні принципи організації та реалізації ефективної педагогічної діяльності.

Мета практики навчальної: асистентської полягає у вдосконаленні необхідних для магістрантів практичних навичок і вмінь викладання у вищій школі, здатності застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці під час викладання перекладознавчих дисциплін; формуванні позитивного ставлення до педагогічної діяльності.

Програмні компетентності відповідно до освітньої програми:

- **загальні:**

- ЗК 3 – здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 4 – уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 6 – здатність спілкуватися іноземною мовою;
- ЗК 7 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 8 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 11 – здатність проведення досліджень на належному рівні;
- ЗК 12 – здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- **спеціальні:**

- СК 1 – здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
- СК 3 – здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки;
- СК 4 – здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- СК 5 – усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та / або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;
- СК 6 – здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
- СК 7 – здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- СК 10 – здатність користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням, інформаційними та довідковими ресурсами з метою оптимізації якості виконання перекладацької діяльності.

Програмні результати практики відповідно до освітньо-професійної програми:

- упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами;
- Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних та непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці;

- збирати й систематизувати мовні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації);
- здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- дотримуватися правил академічної доброчесності;
- обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;
- планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження в конкретній філологічній галузі.

Навчальна дисципліна є **практичною підготовкою, цикл професійної та практичної підготовки.**

Форма підсумкового контролю знань: 2 семестр – залік.

I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета практики для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Навчальна практика освітнього рівня «магістр» носить педагогічний характер (практика навчальна: асистентська). Їй відводиться особлива роль у системі вузівської професійної підготовки. Ця роль визначається загальними завданнями формування особистості викладача закладу вищої освіти загалом, а також викладача спеціальності 035 «Філологія» (спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») – зокрема.

Мета практики навчальної: асистентської полягає в удосконаленні необхідних для магістрантів практичних навичок і вмінь викладання у вищій школі, здатності застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці під час

викладання перекладознавчих дисциплін; формуванні позитивного ставлення до педагогічної діяльності.

Основними **завданнями** практики є:

- поглиблення й удосконалення теоретичних знань філологічних та педагогічних дисциплін й встановлення їхнього зв'язку з практичною діяльністю;
- формування й удосконалення професійних навичок й умінь: комунікативних, організаторських, діагностичних, проектувальних, аналітичних, дидактичних тощо;
- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та вмінь викладача перекладу у вищій школі;
- створення умов для професійної адаптації магістрантів, залучення їх до активної діяльності як викладачів та кураторів в академічних групах;
- розвиток у магістрантів практичних умінь здійснювати виховну роботу серед студентської молоді;
- оволодіння магістрантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
- вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- розвиток творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладачів вищої школи.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст і завдання практики визначає керівник практики на основі програми практики. Протягом практики магістранти мають ознайомитися з основними видами наукової, навчальної, методичної й виховної роботи викладачів кафедри. З цією метою вони вивчають основну документацію кафедри: плани роботи кафедри, типові та робочі програми курсів, викладання яких забезпечує кафедра, методичні розробки викладачів кафедри, їхній науковий доробок.

Студенти-практиканти також беруть участь у засіданнях кафедри. Під час асистентської практики магістранти відвідують та аналізують лекції, семінарські та практичні заняття провідних викладачів кафедри. Керівник практики від кафедри визначає магістрантам тему однієї лекції та одного семінарсько-практичного заняття, які має підготувати та провести кожний практикант. В обговоренні цих лекцій та семінарсько-практичних занять беруть участь всі магістранти кафедри. Практиканти залучаються також до організації та проведення окремих позааудиторних заходів, передбачених планом роботи кафедри (засідання студентських гуртків та проблемних груп, проведення студентських олімпіад, наукових студентських конференцій, тощо). Під час практики здобувачі освіти продовжують проведення досліджень в рамках написання кваліфікаційної роботи, готують виступи на наукові конференції, наукову статтю. У кінці практики кожен магістрант готує звітну документацію.

Графік проведення навчальної (асистентської) практики студентів

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість проведення	К-ть кредитів	База практики	Відповідальний підрозділ
1	2	Навчальна: асистентська	4 тижні	4	Кафедра української, іноземних мов та перекладу	Кафедра української, іноземних мов та перекладу

3. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

По завершенню практики навчальної: асистентської до заключної науково-методичної конференції студентам необхідно надати таку звітну документацію:

1. Письмовий звіт, підписаний і оцінений керівником практики. Звіт має містити відомості про виконання програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури.

2. Характеристику роботи студента під час практики від керівника, що містить дані про ступінь підготовки студента, якість виконаних робіт, ставлення до роботи, рекомендації.

3. Конспекти двох проведених залікових занять з предметів перекладознавчого спрямування.

4. Конспект одного проведеного виховного заходу.

Звіт з практики захищається (з оцінкою) студентом у комісії, призначеній завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівники практики від кафедри та викладачі, які викладали практикантам спеціальні дисципліни.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за роботою здобувачів освіти під час практики здійснює керівник практики від кафедри. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної діяльності студентів протягом конкретного періоду. При виставленні диференційованої оцінки студенту враховується рівень теоретичної підготовки майбутнього викладача, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними навичками й уміннями, ставлення до студентської аудиторії, акуратність, пунктуальність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.

Поточний контроль

- облік відвідування та перебування студента в університеті протягом практики;
- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану практики з

боку керівника практики;

- перевірка документації практики на проміжному етапі практики.

Підсумковий контроль

- перевірка документації практики на заключному етапі практики;
- проведення підсумкових конференцій на базі практики – в університеті;
- складання заліку з практики навчальної: асистентської.

Оцінювання проведених занять під час практики навчальної: асистентської здійснюється згідно з вимогами до організації та проведення заняття:

1. Цілеспрямованість заняття:

- тема заняття, тип;
- цілі заняття (практична, освітня, розвивавальна, виховна);
- відповідність заняття поставленим цілям.

2. Структура та зміст заняття:

- фіксація етапів заняття та їх послідовність;
- відповідність прийомів навчання основним цілям навчання;
- раціональність добору матеріалу й тренувальних вправ;
- характеристика допоміжних засобів навчання, їхня доцільність та ефективність;
- розвивальна, виховна, освітня цінність мовленнєвого матеріалу й вправ, запропонованих на занятті.

3. Активність студентів на занятті:

- основні форми взаємодії викладача та студентів, поетапність та послідовність;
- прийоми стимуляції мовленнєвої та розумової активності студентів.

4. Мовленнєва поведінка викладача:

- відповідність мовлення викладача мовленнєвим нормам, його адаптація до рівня мовленнєвої підготовки студентської аудиторії;
- чіткість та доступність формулювання викладачем завдань;
- доцільність використання рідної мови викладачем на заняттях;

- співвідношення мовлення викладача та студентів на занятті.

5. Результативність заняття:

- відповідність рівня сформованості здобувачів вищої освіти мовленнєвих навичок та вмінь поставленим цілям;
- об'єктивність та вмотивованість виставлених викладачем оцінок.

Під час оцінювання враховується звіт про практику та характеристика роботи студента керівником практики.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки практики навчальної: асистентської підводяться керівником практики і обговорюються на засіданні кафедри, яка її забезпечує, або на педагогічній звітній конференції. Комісія приймає залік у студентів в останні дні проходження практики або протягом десяти днів після її закінчення. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку студента за підписом голови комісії. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав незадовільну оцінку на підсумковому заліку відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, йому може надаватися можливість пройти практику у вільний від навчання час. Підбиття підсумків практики магістрантів проводиться шляхом: 1) аналізу звітної документації магістрантів; 2) виведення остаточної диференційованої оцінки за практику для кожного магістранта-практиканта; 3) обговорення результатів практики за засіданнях кафедри.

Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної (асистентської) практики

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика : учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей / Алексеева И. С. – СПб. : Изд-во «Союз», 2005. – 288 с. – (Серия «Изучаем иностранные языки»).

2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

3. Бориско Н. Ф. Сам себе методист или советы изучающему иностранный язык / Н. Ф. Бориско. – К. : Фирма «Инкос», 2001. – 267 с.

4. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. / О. І. Вишневський. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2011. – 206 с.

5. Гусленко І. Ю. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов»: для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад)/ Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І. Ю. Гусленко]. –Харків : Вид-во НУА, 2018. – 64 с.

6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

7. Запорожець Г. В., Стодолінська Ю. В. Організація практики студентів напряму підготовки 6.020303 “Філологія (англійська)” та спеціальностей 7.02030302, 8.02030302 “Мова та література (англійська)”: методичні рекомендації. – Миколаїв. Видавництво ЧДУ імені Петра Могили, 2014. – 108с.

8. Комиссаров В. Н. Теоретические основы методики обучения переводу / В. Н. Комиссаров. – М. : РЕМА, 1997. – 111 с. 5. Черноватий Л. М. Навчально-методичний комплекс для підготовки перекладачів з англійської мови / Л. М. Черноватий // Принципи складання вправ для навчання галузевого перекладу / Л. М. Черноватий // Вісник Сумського держ. ун-ту. – 2002. – № 3 (36). – С. 101-105.

9. Латышев Л. К. Перевод : Теория, практика и методика преподавания : учебник для студ. перевод. фак. высш. учеб. заведений / Л. К. Латышев, А. Л. Семёнов. – 3-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 192 с. – (Высшее профессиональное образование).

10. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / [Бігич О. Б., Бражник Н. О., Гапонова С. В. та ін.]; під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – [Вид. 2-е, випр. і перероб.]. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.

11. Організація педагогічної та асистентської практики в (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») /Укл. : Соловей М. І., Спіцин Є. С., Бориско Н. Ф., Скляренко Н. К., Кудіна В. В., Бражник Н. О., Демчук В. С. – К. : Ленвіт, 2007. – 112 с.

12. Панова Л. С., Андрійко І. Ф. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / С. В. Тезікова та ін. – К. : Академія, 2010. – 328 с.

13. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. / О. Б. Тарнопольський. – Київ : Інкос, 2006. – 248 с.

14. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с. – (Серія «UTTA Series»).

15. 25 Years of Foreign Languages Teaching at Kharkov University of Humanities "People's Ukrainian Academy" Specialized Economics and Law School : integrating traditions and innovations: научное издание / People's Ukrainian Acad. ; ex. ed. Yelena Tarasova, chief ed. Natalia Molodcha. – Kharkiv : PUA, 2017. – 74 p.

16. Thaine C. Teacher Training Essentials : Workshops for Professional Development / Craig Thane. – Cambridge : Cambridge University Press; Cambridge Copy Collection, 2010. – 127 p.

6. Harmer J. How to Teach English : An Introduction to the Practice of English Language Teaching / Jeremy Harmer. – 2-nd ed.– London : Pearson Education Ltd., 2001. – 190 p.